

Egeltje Prik

docentenhandleiding

Inhoud

1	Omschrijving 'Egeltje Prik'	1
2	Lessuggesties bij 'Egeltje Prik'	3
2.1	Vorbereiding	3
2.2	Verwerking	4
2.3	Leerlingenwerkboekje	6
2.4	Liedjes en versjes	6
3	Handleiding voor begeleiders 'Egeltje Prik'	7

Milieu Educatie Centrum
De Witte Schuur
Wilhelminaplantsoen 2
1601 LS Enkhuizen
T: (0228) 320 310
E: info@mec.dewitteschuur.nl
I: www.mec-dewitteschuur.nl

1 Omschrijving 'Egeltje Prik'

Voor: groep 1 t/m 4
Wanneer: september, oktober
Duur: 75 minuten
Locatie: De Witte Schuur

Doelstelling

De leerlingen maken kennis met de natuur in hun directe leefomgeving. Ze ontdekken verrassende aspecten van de natuur in het najaar en leren meer over egels.

Algemeen

'Egeltje Prik' is een speels zintuiglijk belevingspad. De leerlingen beleven een avontuur in de natuur, waarbij ze hun omgeving met alle zintuigen waarnemen. Spelenderwijs maken ze kennis met geluiden, geuren, kleuren, vormen en materialen in de natuur. Positieve ervaringen dragen bij aan een positieve houding naar de eigen, directe leefomgeving.

Inhoud

Het is herfst en Egeltje Prik bereidt zich voor op zijn winterslaap. De leerlingen gaan samen met Egeltje Prik op pad om een goed overwinterplaats te vinden. Ondertussen komen ze van alles te weten over egels: de groei van jonge tot volwassen egel, de stekels van een egel, het menu van de egel en nog veel meer. De egel staat centraal, maar ook verschillende principes in de natuur worden uitgelicht, zoals eten en gegeten worden en overwinteren.

Door verschillende opdrachten ontdekken de leerlingen van alles over de natuur. Ze ruiken, luisteren, voelen en kijken. En er worden spelletjes gespeeld, zoals egeltje prik.

Verloop van de activiteit

De activiteit duurt ca. 1¼ uur en vindt plaats bij MEC De Witte Schuur. De klas wordt door een medewerker van De Witte Schuur ontvangen. Na een korte inleiding gaat de klas, verdeeld in groepjes, op pad met een plattegrond. Elk groepje start bij een andere "egel" en loopt de route in dezelfde richting en in eigen tempo. Bij elke egel staat een opdrachtkaart met een verhaaltje over Egeltje Prik en een opdracht. De begeleider leest de opdrachtkaart voor. Er zijn 10 egels en dus ook 10 opdrachten. Maak liever 7 opdrachten **mét aandacht**, dan 10 zónder.

Na ongeveer een uur komen alle groepjes terug naar De Witte Schuur. Een medewerker van De Witte Schuur sluit de activiteit af met een korte nabespreking van de opdrachten en de belevenissen van de leerlingen.

Organisatie

In De Witte Schuur staat alles voor de klas klaar. De activiteit wordt zoveel mogelijk door de begeleiders van school uitgevoerd. Er wordt in kleine groepjes van ca. 4 kinderen gewerkt. Op deze manier blijven alle leerlingen betrokken bij de activiteit.

De Witte Schuur:

- biedt informatie voor de docenten aan op de website www.mec-dewitteschuur.nl;
- zorgt voor veilige randvoorwaarden en duidelijke instructies;
- zorgt voor ontvangst en de inleiding/afsluiting bij De Witte Schuur.

De leerkracht:

- regelt voldoende begeleiding voor de groepjes;
- geeft elke begeleider ruim van tevoren een handleiding (zie blz.7);
- bereidt de klas op school voor op de activiteit;
- verdeelt de klas vooraf in groepjes (ca. 4 kinderen per groepje);
- bespreekt de gedragsregels bij De Witte Schuur met de kinderen.

Vorbereiding

Het is belangrijk om de kinderen op school voor te bereiden. Een goede voorbereiding draagt bij aan een maximaal resultaat tijdens de activiteit. Voor de inhoudelijke voorbereiding hebben we een aantal lessuggesties voor u verzameld. Uiteraard kunt u zelf meer lesideeën zoeken.

Daarnaast vragen wij u om de kinderen voor te bereiden op het werken in een nieuw gebied buiten school en in een (voor hen) ongewone werkvorm. We hebben vanuit De Witte Schuur een aantal gedragsregels opgesteld. Het is belangrijk en tevens educatief om deze gedragsregels met de kinderen te bespreken.

Gedragsregels bij De Witte Schuur

- Bij je groepje/begeleider blijven.
- Goed luisteren naar de opdrachten.
- Niet schreeuwen en/of rennen.
- Op de paden blijven.
- Geen bloemen, planten e.d. plukken.
- Laat dieren met rust, wees zo stil mogelijk om beter te kunnen waarnemen.

Aandachtspunt

Het slagen van de activiteit hangt mede af van de begeleiding. Ook voor de begeleiders is voorbereiding gewenst. Overhandig daarom aan alle begeleiders ruim van te voren de handleiding, die u achter in deze handleiding vindt. Zo weet iedereen wat er gaat gebeuren en wat er precies van hem/haar verwacht wordt.

2 Lessuggesties bij 'Egeltje Prik'

De lessuggesties die u hier vindt, kunt u naar eigen inzicht gebruiken. Er worden zowel lessuggesties gegeven ter voorbereiding als ter verwerking van de activiteit. Naast de aangeboden lessuggesties kunt u veel ideeën op het internet vinden.

2.1 Voorbereiding

Ter voorbereiding van het bezoek aan de Witte Schuur kunt u een kringgesprek houden over egels. U kunt het kringgesprek inleiden met het filmpje over egels op onze website: <http://www.mec-dewitteschuur.nl/avonturenpad-egeltje-prik>.

Tijdens het kringgesprek kunt u onderstaande vragen stellen. Met deze vragen test u de kennis over egels die de kinderen al hebben.

Vragen over egels

- Wie heeft er wel eens een egel gezien?
- Hoe ziet een egel eruit (*stekels, spitse snuit, 4 pootjes en een staart*)
- Wat doen egels overdag? (*slapen, ze slapen wel 18 uur per dag*)
- Wat doen egels in de nacht? (*ze gaan op zoek naar eten, eten en slapen*)
- Waar leven egels? (*in tuinen of bossen op een beschutte plek onder struiken, bladeren, holle boomstammen of een bos takken*)
- Waarom zitten egels op een beschutte plek? (*Daar zijn ze veilig voor vijanden, zoals roofvogels, uilen en honden.*)
- Wat doen egels als ze in gevaar zijn? (*Ze rollen zich op tot een bolletje en zetten hun stekels op.*)
- Wat eten egels? (*Ze houden vooral van kleine beestjes, zoals slakken, spinnen, rupsen, regenwormen en kevertjes. Soms eten ze ook noten, bessen, vogeleieren, muizenjongen of kleine kikkertjes*)
- Zou een tuinder een egel ook leuk vinden? (*Ja, egels eten slakken en rupsen, die anders de groenten en fruit van de tuinder opeten.*)
- Wat doet een egel in de winter? (*Hij houdt een winterslaap.*)
- Kennen jullie andere dieren die een winterslaap houden? (*vleermuis, schildpad, kikker, het lieveheersbeestje en andere insecten*)
- Waarom gaat de egel in de winter slapen? (*Het is koud en er is nauwelijks eten te vinden*)
- Wat doet een egel voordat hij in winterslaap gaat? (*heel veel eten om voldoende vetreserves op te bouwen en een goede beschutte plek zoeken voor zijn winternest*)

Werkboekje, liedjes en versjes

U kunt het werkboekje 'Egeltje Prik' (zie 2.3) gebruiken ter voorbereiding van het avonturenpad. Ook is het leuk om de kinderen voorafgaand aan het avonturenpad een liedje of versje over egels te leren (zie 2.4).

2.2 Verwerking

Tijdens het avonturenpad hebben de kinderen veel beleefd en is er veel geleerd over de natuur en het leven van egels. Ze weten waar egels leven, wat egels eten, waar en hoe ze overwinteren, hoe ze een winternest maken en wat egels het hele jaar rond doen. Ze ontdekken ook dat er in de natuur veel te zien, te horen, te ruiken en te voelen is.

Lessuggesties

- In een kringgesprek kunnen uw leerlingen hun indrukken en opgedane kennis reflecteren.
- U kunt met de leerlingen bespreken of de omgeving van de school (op en rond het schoolplein) een goede leefomgeving voor een egel is. Waarom wel of niet? Hoe zou de omgeving van de school egelvriendelijker gemaakt kunnen worden? (*belangrijk is dat de egel voldoende beschutte schuilplaatsen heeft en dat er weinig gevaren zijn*)
- U kunt de activiteit afsluiten door de leerlingen zelf een tekening te laten maken over iets wat ze tijdens het avonturenpad hebben ontdekt of een egel van klei te laten knutselen.

Egeltje van klei

Wat heb je nodig:

- *klei*
- *cocktailprikkers, rietjes of kastanjebolster*
- *schaar*
- *kruidnagelen of zwarte kraaltjes*
- *eventueel verf en kwasten*

Zo ga je te werk:

Maak van de klei een bolletje en probeer een snuitje te maken door het bolletje aan een kant iets in een puntje te laten lopen.

Knip de cocktailprikkers doormidden (eventueel met hulp van juf).

Maak je een egel van rietjes. Knip de rietjes dan in kleinere stukken.

Prik de cocktailprikkers of rietjes in de rug van het egeltje. Je kunt het egeltje ook stekels geven door de bolster van een kastanje op de rug te drukken.

Geef het egeltje ogen door boven de snuit twee kruidnagelen of kraaltjes in de klei te drukken. Laat hierna de klei drogen. Eventueel kun je als de klei droog is het egeltje beschilderen.

Werkboekje, liedjes en versjes

U kunt het werkboekje 'Egeltje Prik' (zie 2.3) en liedjes en versjes (zie 2.4) ook gebruiken ter verwerking van het avonturenpad.

Extra voor groep 3 en 4

Met de leerlingen van groep 3 en 4 kunt u iets dieper op de materie ingaan.

Eten en gegeten worden: de voedselketen

Alle planten en dieren in de natuur zijn van elkaar afhankelijk. Ze hebben elkaar nodig, de één is het voedsel voor de ander. Kleine dieren eten planten, vervolgens worden ze gegeten door grotere dieren en die, op hun beurt, weer door nog grotere. Dode planten, dieren en uitwerpselen worden weer afgebroken tot voedsel voor planten. Probeer samen met de kinderen de voedselketen van de egel samen te stellen. Hoe ver gaat de keten door?

Zoek ook uit hoe elke plant of elk dier de winter doorbrengt en ontdek de relatie tussen de aanwezigheid van voedsel en de wijze van overwinteren.

De grote egelquiz

U kunt de opgedane kennis van de leerlingen na afloop testen met deze quiz. Hang in de klas of in de gymzaal in een hoek een bordje 'WAAR' op en in een andere hoek een bordje 'NIET WAAR'. Na het lezen van een stelling moeten de leerlingen kiezen of deze WAAR of NIET WAAR is door in de bijbehorende hoek te gaan staan. De leerlingen die het fout hebben, zijn af. De quiz gaat door met de leerlingen die het antwoord goed hebben. De leerlingen die alle antwoorden goed hebben, zijn de winnaars.

STELLINGEN

1. Egels gaan 's nachts op zoek naar eten.	WAAR / NIET WAAR
2. Egels kunnen niet zwemmen en verdrinken als ze in het water vallen.	WAAR / NIET WAAR
3. Egels zijn dol op huisjesslakken.	WAAR / NIET WAAR
4. Egels rollen zich op als er gevaar dreigt.	WAAR / NIET WAAR
5. Egels hebben stekels op hun buik en op hun rug.	WAAR / NIET WAAR
6. Een egelbaby heeft zachte witte stekeltjes op zijn rug.	WAAR / NIET WAAR
7. Egels maken een winternest van wol en stekeltjes.	WAAR / NIET WAAR
8. Egels slapen in de winter gemiddeld 18 uur per dag.	WAAR / NIET WAAR
9. De egel is familie van de mol.	WAAR / NIET WAAR
10. Egeltjes leven graag in rommelige tuinen en bossen.	WAAR / NIET WAAR

De stellingen 1,3,4,6, 9 en 10 zijn WAAR. Egels kunnen goed zwemmen (stelling 2), hebben geen stekels op hun buik (stelling 5), maken een winternest van bladeren en plantmateriaal (stelling 7) en slapen in de winter de hele dag door (stelling 8).

2.3 Leerlingenwerkboekje

Voor de leerlingen is er een werkboekje samengesteld met puzzels, cijfer- en letterspelletjes. We hebben het werkboekje uitgewerkt op twee niveaus: groep 1/2 en groep 3/4. U kunt de leerlingen zowel voorafgaand als na afloop van het avonturenpad in het werkboekje laten werken. De pagina's zijn ook als los werkblad te gebruiken.

U kunt het werkboekje downloaden van de website van De Witte Schuur:

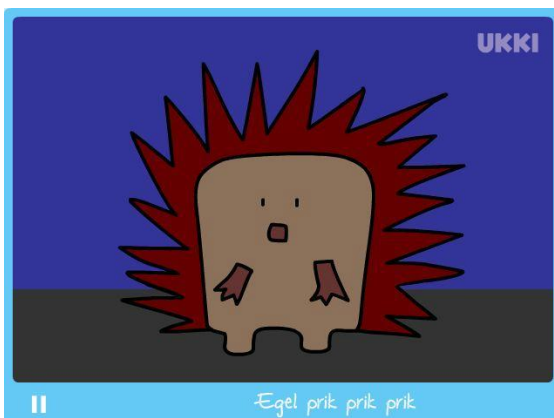
www.mec-dewitteschuur.nl. Kies 'Onderwijs' in het hoofdmenu en klik vervolgens in het linkermenu op 'Onderbouw' en vervolgens op 'Egeltje Prik'.

2.4 Liedjes en versjes

Egel prik prik prik

*Prik, prik, prik ... au, au, au
Egeltje wat doe je nou?
Ik wil lief voor je zijn
Waarom doe jij me pijn?*

*Prik, prik, prik ... au, au, au
Egeltje wat doe je nou?
Wat je toch moet weten
Egels kunnen steken!*

(beluister dit liedje op:
ukki.eu/liedjes/egel_prik_prik_prik/)

EGELTJE PRIKKEBOL

*Egeltje, egeltje Prikkebol,
kruip maar in je warme hol.
Holletje van gras en mos,
tussen stad en tussen bos.
Nog een geeuw en nog een gaap,
nog een geeuw.....
nog een gaap.....
Egeltje, egeltje Prikkebol,
in zijn warme winterhol,
slaapt zijn warme winterslaap.*

Onder de bomen in het bos ligt een egeltje te slapen.

*Onder de bomen in het bos,
ligt een egeltje, ligt een egeltje.
Onder de bomen in het bos,
ligt een egeltje te slapen.
Soms snurkt hij hard.
Soms snurkt hij zacht.
Hij slaapt overdag
en niet in de nacht
Onder de bomen in het bos,
ligt een egeltje te slapen.*

(bekluister dit liedje op:
www.youtube.com/watch?v=rqd0SFw9Bnk)

Versje

Een egeltje liep door het bos.
Hij nam kleine stapjes,
want zijn stekels zaten los
Gelukkig vond hij een dokter,
die plakte ze stevig vast.
En van losse stekels
had dat egeltje nooit meer last.

Raadseltje

Daar onder de bomen
ligt iemand te dromen
Hé wie ben jij ...
met al je stekels op een rij?
(een egel)

3 Handleiding voor begeleiders 'Egeltje Prik'

vanuit *De Witte Schuur*

'Egeltje Prik' is een speels zintuiglijk belevingspad. Het pad is uitgezet in en rond de heemtuin naast De Witte Schuur. Onderweg komen de kinderen egels tegen en bij elk egel beleven ze iets bijzonders. Op een speelse manier leren de leerlingen hun directe leefomgeving waar te nemen. We werken in deze activiteit in groepjes van ca. 4 leerlingen. Het slagen van deze activiteit hangt mede van de begeleiding af.

Doel van de activiteit

De activiteit is speciaal voor de allerjongsten ontworpen. Aan de hand van de opdrachten leren ze meer over egels en ontdekken ze verrassende aspecten van de natuur in de herfst. Belangrijk in deze activiteit is de houding van de kinderen en het gedrag in de natuur (en de eigen omgeving).

Aanwijzingen

- U begeleidt een groepje kinderen van school.
- Langs het pad staan 10 egels. Bij elke egel hoort een opdracht.
- Na de inleiding krijgt u plattegrond en een startnummer. Elk groepje start bij een andere "egel" en loopt de route in dezelfde richting. Bij elke egel staat een opdrachtkaart met een verhaaltje over Egeltje Prik om voor te lezen. Afhankelijk van het niveau van het groepje kunt u de tekst en opdracht aanpassen (iets weglaten of er iets anders bij verzinnen).
- Bij sommige egels staat een mandje met benodigde materialen voor de uitvoering van een opdracht. Zorg er a.u.b. voor dat de materialen alleen worden gebruikt waar ze voor bedoeld zijn en dat ze ook weer opgeruimd worden.
- Elke groep werkt zelfstandig en in eigen tempo. Het gaat om het beleven en leren en niet om snelheid! Maak liever 7 opdrachten goed, dan 10 half!

Begeleidingstips

- Laat de kinderen (indien mogelijk) bij elke opdracht zitten en lees de opdracht voor.
- Om de aandacht te vergroten kunt u fluisteren.
- Zorg dat alle kinderen in uw groepje betrokken blijven. (*bijvoorbeeld door middel van gerichte vragen te stellen aan een kind dat afgeleid is*)
- Stimuleer de kinderen om veel over hun ervaringen, waarnemingen en bevindingen te vertellen.

Gedragsregels bij De Witte Schuur

- Bij je groepje/begeleider blijven.
- Goed luisteren naar de opdrachten.
- Niet schreeuwen en/of rennen.
- Op de paden blijven.
- Geen bloemen, planten e.d. plukken.
- Laat dieren met rust, wees zo stil mogelijk om beter te kunnen waarnemen.

Veel ontdekking- en belevingsplezier toegewenst!